

Dia internacional de l'Erradicació de la Pobresa

Malgrat els avanços aconseguits, el maltractament social i institucional cap a les persones en situació de pobresa persisteix. Aquest fenomen és especialment alarmant quan els institucions l'ignoren o el reforcen amb polítiques ineficaces.

Actualment vivim en una societat que s'enorgulleix dels grans avanços tecnològics, polítics, socials..., però sembla que a vegades ens oblidem que hi ha una gran part de la població que no pot gaudir dels assoliments que com a societat anem aconseguint. Segons el Banc Mundial, la pobresa és present a tot el món, havent-hi al voltant de 700 milions de persones en extrema pobresa, vivint amb menys de USD 2,15 al dia. No obstant això, aquestes xifres no provenen només de països en via de desenvolupament. A Espanya, segons un informe de la plataforma EAPN del 2023, hi ha un 20,2% en risc de pobresa mentre que un 8,3% viuen en condicions de pobresa severa. Malgrat aquestes xifres, parlar sobre pobresa és una cosa que a la nostra societat no sol agradar, excepte quan serveix per a promoure interessos propis. No obstant això, és un problema que sofreixen moltes persones diàriament, i del qual sembla no haver-hi sortida

El 17 d'octubre, creat per les Nacions Unides, se celebra com a Dia Internacional de l'Erradicació de la Pobresa. Enguany, s'ha posat el focus en una qüestió crucial vinculat a la pobresa: el maltractament social i institucional. No es tracta únicament de les condicions materials dels qui viuen en situació de precarietat, sinó també d'abordar les maneres en les quals aquestes persones són sovint marginades, invisibilitats i maltractades per la societat i institucions.

L'aporofòbia, el rebuig i menyspreu cap a les persones en situació de pobresa, és només una de les moltes manifestacions del maltractament social que afecta als qui es troben en condicions de vulnerabilitat. Les actituds que originen d'aquest sentiment d'odi porten a comportaments que marginen i deshumanitzen als qui viuen en condicions precàries. Segons dades de l'Observatori de Delictes d'Odi, un alarmant 47% de les persones sense llar han estat víctimes d'incidents o delictes d'odi.

El més preocupant és que el 87% d'aquestes agressions no són denunciades, i un 68% dels testimonis trien no intervenir, la qual cosa genera una preocupant complicitat entre els agressors i la resta de la societat. Aquesta indiferència reforça el cicle d'exclusió i violència, perpetuant una situació en la qual les persones en situació de pobresa no sols són invisibilitzades, sinó també atacades i desprotegides.

Aquest fenomen del rebuig cap a les persones que viuen en la pobresa està intrínsecament lligat a les nostres expectatives de reciprocitat en les interaccions socials, la qual cosa contribueix a una exclusió profunda d'ells. No obstant això, és vital entendre que aquestes persones poden oferir valuoses lliçons sobre resiliència i fortalesa, a més d'ensenyar-nos la importància de l'empatia i la humilitat. Per a poder avançar com a societat, necessitem deixar de costat la noció que la pobresa és una elecció, ja que aquest estigma només perpetua sentiments de vergonya, aïllament i

pèrdua de dignitat. En el seu lloc, hem de centrar-nos en comprendre els problemes estructurals que condueixen a aquestes realitats i, el més important, fomentar un ambient de solidaritat i empatia que garanteixi oportunitats per a millorar la vida d'aquest col·lectiu.

El rebuig social en gran part es tradueix en maltractament institucionalitzat. Ens trobem en una societat en la qual les institucions públiques i privades estan més preocupats a avançar els seus propis interessos, per la qual cosa la pobresa s'acaba usant com a moneda de canvi per a obtenir beneficis polítics i econòmics. En aquest context, és comú veure la promoció de solucions a la pobresa amb l'única fi d'aconseguir vots; no obstant això, aquestes propostes no s'arriben a materialitzar o resulten ser mesures inapropiades per a resoldre el problema d'arrel en tendir a ser pal·liatives i a curt termini, en lloc d'atacar les causes estructurals. Això no sols suposa un problema d'ineficàcia en la promoció d'equitat i justícia social, sinó que a més suposa tractar als membres de la societat més vulnerables com a mers peons en un joc polític, la qual cosa atempta contra la dignitat d'aquests.

Malgrat les dècades de programes de protecció social en països desenvolupats, la realitat és que la pobresa persisteix. Per a les persones que viuen en situacions precàries, les interaccions amb institucions i agents polítics suposen una gran incomoditat, ja que tendeixen a caracteritzar-se pel judici, la submissió i el rebuig, la qual cosa comporta a un sentiment d'inadequació i

humiliació. És per això, que l'accés a les polítiques que en teoria serveixen per a protegir persones vulnerables, és pràcticament inexistent o ineficax i insuficient.

Existeixen diversos exemples de polítiques ineficaces, havent de destacar entre ells la creació d'habitatges socials per a pal·liar la crisi de l'habitatge i garantir el dret a una llar digna. No obstant això, els programes d'habitatge social solen ser inadequats, mal gestionats i no cobreixen la demanda real. Aquests habitatges a més solen reforçar l'exclusió d'aquelles persones que viuen en elles ja que es troben en barris marginats de la perifèria que manquen d'infraestructura adequada. Existeix una baixa disponibilitat de serveis, oportunitats laborals, comerç..., la qual cosa dificulta una sortida d'aquesta situació de pobresa, en estar pràcticament encallats en aquest barri sense tenir accés a la resta de la societat. . A això se li suma el fet que aquests habitatges solen tenir una superfície tan reduïda que, a vegades, no compleix amb els estàndards mínims establerts i estan construïdes amb materials de baixa qualitat, la qual cosa provoca problemes d'aïllament tèrmic, va fregir a l'hivern i calor a l'estiu, a més de problemes d'humitats. A part de la incomoditat que pot generar aquestes condicions desfavorables per als habitants d'aquests habitatges, també s'arriben a crear problemes de salut.

Això enllaça amb el fet que les persones més empobrides té un accés més limitat a serveis bàsics com els són l'educació, l'atenció sanitària o l'electricitat i energia. El problema de salut associat als habitatges socials s'agreuja pel simple fet que les persones en situació de precarietat tenen major inaccessibilitat a la sanitat pública, segons la EAPN. La falta de salut en una persona pot arribar a ocasionar incapacitat per a treballar, per la qual cosa es perpètua la pobresa en aquest mateix grup de persones. Quant a l'educació, a Espanya tan sols és obligatori romandre en el col·legi fins als 16 anys. Encara que moltes persones trien continuar els seus estudis arribant a aconseguir títols universitaris, aquelles persones més desfavorides abandonen la formació en complir els 16. De fet, existeix una bretxa significativa en comparar diferents estrats socials: la taxa d'abandó escolar aconseguix el 20,6% per a aquells que viuen en condicions de pobresa, mentre que per als sectors més acomodats, aquesta xifra és tan sols del 3,5% segons una enquesta de Condicions de Vida del

2022 realitzat per l'Alt Comissionat contra la Pobresa Infantil del Govern d'Espanya. Tenint en compte que l'educació és una de les principals vies per a sortir de la pobresa, és imprescindible promoure i facilitar l'accés i permanència en ella per a així evitar la creació d'un cicle de precarietat del qual és extremadament difícil sortir.

Un altre exemple clar en el qual es pot observar el rebuig cap a les persones més desfavorides és el de la migració. En molts casos, les persones fugen la pobresa extrema a la qual s'enfronten als seus països d'origen, però en arribar al país d'acolliment, que tan sols es troben amb desdeny i rebuig. Són considerats com una càrrega per a la societat pel que, en lloc de rebre suport en arribar per a integrar-se en la societat, sovint són marginats.

No obstant això, hem de recordar que davant l'envelliment de la població i la baixa taxa de natalitat a la qual ens enfrontem en molts països desenvolupats, l'aportació de les persona migrants és una solució viable i necessària per a garantir la sostenibilitat dels sistemes de polítiques socials.

En aquest sentit s'ha de canviar els prejudicis que existeixen i les polítiques que afavoreixen una visió de la migració com a problema de seguretat i moure'ns cap a un enfocament de protecció de DDHH, no sols per la millora de vida que percebran els migrants, sinó també per la valuosa contribució que ells poden aportar a les nostres societats.

La pobresa és un desafiament que continua impactant a milions de persones a tot el món, generant dificultats a l'hora de viure una vida millor per a aquells que la sofreixen, dificultats que tan sols s'agregen a causa del maltractament social i institucional patit diàriament. El sentiment de rebuig per part de la societat, la falta d'accés a serveis bàsics, i la manipulació política no fa més que perpetuar un cicle d'exclusió i marginació que no permet a aquestes persones tenir una vida digna.

No hem d'oblidar que la dignitat humana és un atribut intrínsec a cada individu. No obstant això, les vivències dels qui es troben en situació de pobresa juntament amb les seves limitades oportunitats d'accedir a una ocupació digna i a una protecció social adequada ens allunyen del que promet protegir en la Declaració Universal dels Drets Humans i que ve reafirmat en l'Agenda 2030 quant a l'erradicació de la pobresa.

Irene Giménez Rodríguez-Losada

Derecho & Global Governance

ESADE

Fonts de referència:

- Acceso a la educación y pobreza. (2023) Eroski Consumer. Recurso online:
<https://www.consumer.es/educacion/la-falta-de-acceso-a-la-educacion-condena-a-millones-de-ninos-a-la-pobreza.html>
 - Cortínez, A. (2022). Porqué las malas políticas de vivienda social son un problema de salud pública. Ciper. Recurs online
<https://www.ciperchile.cl/2019/12/20/porque-las-malas-politicas-de-vivienda-social-son-un-problema-de-salud-publica/>
 - Día internacional para la Erradicación de la pobreza. (2024) Naciones Unidas. Recurso online:
<https://www.un.org/es/observances/day-for-eradicating-poverty>
 - El Estado de la Pobreza (2023). European Anti Poverty Network. Recurs online :
https://www.eapn.es/estadodepobreza/ARCHIVO/documentos/Informe_AROPE2024_Resumen_ejecutivo.pdf
 - HATENTO – Hogar Sí (2023). HOGARSI. Recurso online:
<https://hogarsi.org/hatento/>
 - La pobreza: una violación de los Derechos Humanos (2024). Recurso online:
<https://www.juspax-es.org/l/la-pobreza-una-violacion-de-ddhh/>
 - Pobreza: Panorama general. (2024) World Bank. Recurso online:
<https://www.bancomundial.org/es/topic/poverty/overview#:~:text=Alrededor%20de%20700%20millones%20de,por%20conflictos%2C%20y%20%C3%A1reas%20rurales>
 - Tasa de abandono educativo temprano por cuartil de renta (2023) Gobierno España – Alta Comisionado Para la Lucha Contra la Pobreza Infantil. Recurso online:
<https://www.comisionadopobrezainfantil.gob.es/es/tasa-de-abandono-educativo-temprano-por-cuartil-de-renta-2018-2022>
-

**Associació per a les
Nacions Unides
a Espanya**
United Nations Association of Spain

OCTUBRE 2024

Publicat per

**Associació per a les
Nacions Unides
a Espanya**
United Nations Association of Spain

Amb el suport de

**Generalitat
de Catalunya**

ANUE no fa necessàriament com a seves les opinions expressades pels seus col·laboradors
